

**Історія**

**УДК 61(092)(477.83)**

**DOI** <https://doi.org/10.5281/zenodo.17066446>

## **Лікарська і громадська діяльність Сильвестра Дрималика**

**Гірна Наталія Мирославівна,**

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри  
українознавства та філософії, ДНП «Львівський національний медичний  
університет. імені Данила Галицького», м. Львів, Україна,  
<https://orcid.org/0000-0002-5293-2964>

**Прийнято: 23.08.2025 | Опубліковано: 31.08.2025**

***Анотація:** у статті досліджено постать знаного українського лікаря кінця XIX – початку XX століття Сильвестра Дрималика, що жив і працював у Жовкві та Львові. Мета статті полягає у всебічному дослідженні лікарської та наукової діяльності Сильвестра Дрималика. При підготовці дослідження ми використали комплекс загальнонаукових методів – історичний, хронологічний, порівняльний, синтезу й аналізу, а також дотримувалися принципів історизму та науковості. Застосування різних методів і широкої джерельної бази дозволило розкрити мету дослідження, отримати відповідні результати та зробити висновки. Детально проаналізовано лікарську працю Сильвестра Дрималика в різноманітних українських установах – міським лікарем Жовкви, членом лікарської комісії Наукового товариства імені Т.Шевченка, співзасновником і директором Українського лікарського товариства, лікарем і директором «Народної лічниці» у Львові. Окрему увагу приділено науковій праці лікаря, зокрема, видання ним кількох лікарських*

посібників для широкого загалу пацієнтів. З'ясовано його участь в громадському житті, а саме: заснування і підтримка кооперативу «Народний дім» у Жовкві, осередків «Просвіти», читалень, Притулку для воєнних сиріт у Львові. Доведено, що Сильвестр Дрималик був визначним представником української інтелігенції в Галичині кінця XIX – початку XX століття, котрий активно займався не лише лікарською практикою, але й просвітницькою і громадською роботою, підтримуючи українські інституції – товариство «Просвіта», читальні, кооперативи тощо. Наукова новизна дослідження полягає у його комплексності, адже нами представлено різні аспекти життя і діяльності українського лікаря Сильвестра Дрималика, його роль і місце у розвитку української медицини і суспільства.

**Ключові слова:** українська медицини, Галичина, лікарська практика, громадська діяльність, лікарський посібник, Українське лікарське товариство.

### Medical and public activity of Sylvester Drymalyk

**Nataliia Hirna,**

Candidate of Historical Sciences, PhD, Associate Professor, Department of Ukrainian Studies and Philosophy, DNP «Danylo Halytskyi Lviv National Medical University», Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5293-2964>

**Abstract:** *the article examines the figure of a famous Ukrainian doctor late 19<sup>th</sup> – early 20<sup>th</sup> century Sylvester Drymalyk, who lived and worked on Zhovkva and Lviv. The purpose of the article is a comprehensive and social activities of Sylvester Drymalyk. In the preparing the work, we used a complex of general scientific methods – historical, chronological, comparative, synthesis and analysis, adhered to the principles of historicism and scientificity. The use of different methods and wide source base allowed to reveal the purpose of the study, to obtain relevant results*

*and draw conclusions. Sylvester Drymalyk's medical work in various Ukrainian institutions was analyzed in detail – Zhovkva city doctor, member of the medical commission of the T. Shevchenko Scientific Society, co-founder and director of the Ukrainian Medical Society, doctor and director of the People's Hospital in Lviv. Particular attention is paid to the scientific work of the doctor, in particular, his publication of several medical manuals for a wide range of patients. His participation in public life was clarified, namely: the establishment and support of the People's House cooperative in Zhovkva, Prosvita cells, reading rooms and the Orphanage for Military Orphans in Lviv. It has been proven that Sylvester Drymalyk was a recognized representative of the Ukrainian intelligentsia in Galicia in the late 19<sup>th</sup> and early 20<sup>th</sup> centuries, who was actively engaged not only in medical practice, but also in educational and public work, supporting Ukrainian institutions – the "Prosvita" society, reading rooms, and cooperatives. The scientific novelty of the study lies in its complexity, as we present various aspects of the life and activities of the Ukrainian doctor Sylvester Drymalyk, his role and place in the development of Ukrainian medicine and society.*

**Keywords:** *Ukrainian medicine, Galicia, medical practice, public activity, medical manual, Ukrainian Medical Society.*

**Постановка проблеми.** Серед безлічі знакових імен в історії української медицини чільне місце посідає постать Сильвестра Дрималика – доктора медичних наук, практикуючого лікаря, вченого європейського рівня, активного громадського діяча і, насамперед, людини. Без перебільшення сказати, геній, котрий міг забезпечено жити в будь-якому куточку Європи, усе своє життя служив хворим у тодішній провінції – містах Жовкві та Львові. Через комуністичні ідеологеми та сувору цензуру більшість українських суспільних діячів дорадянського періоду довгий час викреслювалися з поля зору дослідників, інформація про них була або цілком закритою, або перекрученою

та необ'єктивною. Серед незаслужено забутих був і лікар Сильвестр Дрималик. Незважаючи на те, що він не належав до жодної політичної партії, віддано служив хворим, писав науково-популярні книжки та всіляко підтримував свій народ у соціально-економічному розвитку, його ім'я також підлягало забуттю. Нині, у час кривавої війни РФ проти України, коли на тимчасово окупованих територіях ворог знищує нашу національну пам'ять, важливість повернення із забуття визначних постатей української історії набирає особливої актуальності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Лише після відновлення незалежності України з'явилися окремі студії, де можна знайти відомості про українського лікаря Сильвестра Дрималика. Наприклад, статті С. Дудар [6], Б. Пелеха і В. Семеніва [15] представляють окремі етапи його лікарської практики. Цінним джерелом є колективна монографія «Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784 – 2009» (Зіменковський Б. та ін..) [7]. Стали доступними архівні фонди [19], важливу інформацію знаходимо на сторінках львівських періодичних видань першої половини ХХ століття [8, 13, 14]. Дослідник Я. Ганіткевич у своїх працях значну увагу приділяє діяльності УЛТ та його членів, серед них і С. Дрималика [3], Н. Гірна підготувала розвідку про український шпиталь «Народна лічниця», згадуючи про відновлення роботи шпиталю новим директором С. Дрималиком [4]. Корисними для додаткової інформації про історичні та соціальні реалії часу життя і діяльності С. Дрималика виявлені у науковому дослідженні М. Кривенко, присвяченому просвітницькій діяльності монахів-студитів у Львові [9].

Упродовж останніх п'яти років з'явилися наукові роботи, що висвітлюють діяльність Лікарської комісії Наукового товариства імені Шевченка, членом якої був Сильвестр Дрималик [1, 2], Українського лікарського товариства у Львові, до якого також належав учений [10]. Монографія В. Семеніва розкриває постаті медиків УГА, у ній автор подає

аналіз стану медицини після Першої світової війни та відзначає особистий доробок лікаря Дрималика [11]. Важливими для розуміння рівня української медицини в Галичині XIX ст. та розвитку медичної освіти і науки є новітні студії Ю. Свища [17] і Т. Саварин [16].

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Попри науковий інтерес до постаті відомого українського лікаря, цілісного дослідження, яке б охоплювало всі аспекти лікарської та громадської діяльності Сильвестра Дрималика немає. Зокрема, відсутні роботи, які б висвітлювали жовківський період праці лікаря, під час якого він зарекомендував себе як висококласний фахівець, який завжди дотримується лікарської етики, часто лікував безкоштовно і навіть давав кошти пацієнтам для придбання ліків. На окрему увагу заслуговує праця Сильвестра Дрималика у Львові, де він активно залучився до розбудови Українського лікарського товариства і першої української лікарні «Народна лічниця», а після розграбування шпиталю російською армією перед відступом зі Львова, лікар очолив заклад і залучав громадськість до закупівлі медичного обладнання і будівництва нових приміщень. З огляду на це, наша стаття має важливе наукове завдання, адже вивчення й осмислення внеску персоналій в історії західноукраїнських земель другої половини XIX – першої половини XX століття залишається актуальним і перспективним, зокрема, і дослідження ролі та місця українського лікаря Сильвестра Дрималика у розвитку української медицини і суспільства.

**Мета статті** полягає у всебічному дослідженні лікарської та громадської діяльності Сильвестра Дрималика.

**Виклад основного матеріалу.** Сильвестр Дрималик народився 31 березня 1855 року в селі Туринка Жовківського повіту Королівства Галичини і Лодомерії. Його батько Лаврентій був священиком, тому подбав про добру освіту для сина. Спочатку хлопець закінчив вдома народну школу, а в

десятирічному віці почав навчання у львівській академічній гімназії [15]. У Львові Сильвестр провчився вісім років, тобто мав повний гімназійний курс – вісім класів, а всі екзамени він складав тільки на «відмінно». Саме в стінах гімназії талановитий учень остаточно визначився щодо майбутнього фаху – лікарського, тому особливо завзято студіював латинську та німецьку мови, а також виявляв неабиякий інтерес до психології. Сильвестр довго сидів над книжками, а на літні вакації додому віз цілу бібліотеку. Зі спогадів батька отця Лаврентія, дізнаємося, що Сильвестр майже цілі канікули проводив за книжками: «Сповнивши ранішню молитву і по сніданню враз брався до науки, сим вирізнявся від інших підлітків» [6, с. 5]. Не дивно, що юнак блискуче склав матуру та вступив на медичний факультет Віденського університету. Ще студентом дописував до медичних журналів Відня та Праги, незмінно був відмінником. Сильвестр Дрималик поєднував навчання з участю в академічному житті, зокрема, був членом і головою товариства «Основа», грав на фортепіано, гарно співав. Саме він ініціював об'єднання цього товариства з іншою українською організацією «Січ», адже відмінності між ними полягали у застосуванні різних правописних норм. Тепер члени двох спілок збиралися вечорами, обговорювали важливі наукові новини, також розважалися співами і танцями. Сильвестр Дрималик ще у Відні був диригентом студентського хору, згодом цю справу він продовжував у церковному хорі Жовкви. У 1879 році юнак отримав диплом доктора медицини з відзнакою. Молодому лікарю - інтелектуалу пропонували залишитися у Відні, але він повернувся в Галичину та оселився в Жовкві. Зупинимося детальніше на жовківському періоді життя і діяльності доктора Дрималика [17, с. 22].

У повітовому містечку Жовкві Сильвестр Дрималик замешкав від середини 1879 року. Невдовзі одружився з донькою священика Олімпією Пелех, був добрим чоловіком і батьком, скажімо, щовечора, він бавився з дітьми, награвав мелодії, співав і вчив їх музичної грамоти. Як освічена

людина і патріот С.Дрималик брав активну участь в громадському житті міста. Наприклад, разом з адвокатом Михайлом Королем Дрималик заснував у Жовкві осередок «Просвіти», читальню, кооператив «Народний дім», що видавав потребуючим кредити й підтримував різну господарську ініціативу, утворив Жовківську руську раду [1, с. 108]. «Народні доми» були кооперативами змішаного типу і, поряд із кредитуванням селян, займалися постачально-збутовою та виробничою діяльністю. Зразковий статут цих кооперативів передбачав об'єднання сільських господарств для досягнення різних господарських вигод і забезпечення їхнього матеріального благополуччя. Членами «Народного дому» могли бути всі правоздатні самостійні господарі, які внесли пай у розмірі від 50 до 100 крон. Керували таким кооперативом загальні збори, або обрана ними надзвірна рада та управа. Традиційно, почесним головою «Народного дому» був місцевий священик. Сильвестр Дрималик був обраний до кооперативної управи, хоча членом кооперативу не був. З осені 1879 року він розпочав свою приватну медичну практику «доктором всіх наук лікарських». Молодий лікар одразу здобув довіру пацієнтів, як прекрасний спеціаліст і проста доброзичлива людина. Не можуть не викликати поваги численні свідчення того, що лікар не тільки не брав грошей за надання допомоги, але часто сам купував бідним хворим ліки чи оплачував складні операції [3, с.4]. А легші операції виконував безкоштовно сам, часто приймав пацієнтів вдома, що не дуже подобалося його дружині. Очевидно, за фаховість та величезний гуманізм Сильвестр Дрималик у 1886 році був призначений міським лікарем Жовкви [2, с.167]. Одночасно він став членом ради і суду Східно-галицької лікарської палати – професійного об'єднання лікарів, що складалося із 26 членів. Вони обирали управу із семи осіб, серед них лікар С.Дрималик був єдиним українцем.

Сильвестр Дрималик розбудував жовківську лікарню відповідно до найновіших вимог свого часу. Найдавніша згадка про існування медичного

осередку на теренах Жовківщини датована 1627 роком, коли на пожертву княгині Софії Динилович при костелі Св. Лазаря було збудовано притулок-шпиталь для убогих на 20 місць. Він проіснував неповних сто років, припинивши свою діяльність через відсутність фінансування. Першим відомим медиком, що працював у шпиталі був єврей Сімха Менахем бен Йона – придворний лікар Яна III Собеського. Під час Віденської битви 1683 року він потрапив у турецький полон, там став особистим лікарем султана Мехмета IV. За кілька років був звільнений султаном і повернувся до Жовкви, де жив і працював до своєї смерті у 1702 році [16, с.121]. У часи Австро-Угорщини жовківський староста барон Вільгельм Кріг на зібрані громадою кошти розпочав будівництво двоповерхового міського шпиталю на 70 ліжок, що відкрився у 1844 році. Згодом було відремонтовано приміщення при костелі Св. Лазаря, яке також приєднали до лікарні. У документах знаходимо імена хірурга Йозефа Карташа й акушерки Анни Бруш, які працювали у шпиталі. Є інформація, що на похорон доктора Карташа, який працював у Жовкві понад 40 років, прибули кілька тисяч людей [9, с. 459].

Протягом 1886 – 1915 рр. міським лікарем Жовкви був Сильвестр Дрималик. За два роки після свого призначення він добудував господарські споруди лікарні та окремий корпус інфекційного відділення. До кінця XIX століття під керівництвом Дрималика Жовківська лікарня мала майже 100 ліжок, пацієнтам надавали допомогу в трьох відділеннях – внутрішніх хвороб, хірургічному та інфекційному. Лікар був знаним науковцем, у 1898 році став одним із засновників і членом лікарської комісії Наукового товариства імені Т.Шевченка – першої організації українських лікарів. До неї увійшли лікарі Євген Озаркевич, Мирон Вахнянин, Іван Бережницький, Тит-Євген Бурачинський, Володимир Гузар та інші [7, с. 209]. Членами комісії були також медики з Наддніпрянщини, Перемишля, Праги, Відня. За редакцією Є.Озаркевича почав виходити «Лікарський збірник» – перший український

науково-медичний часопис, його співредактором був С.Дрималик [10, с.137]. Журнал містив праці українських та закордонних лікарів із Варшави, Мюнхена, Берліна, Відня, Нью-Йорка і термінологічний розділ, із якого почалося становлення української наукової медичної термінології [11, с. 83]. Наприклад, у першому томі були опубліковані наукові статті професора доктора Івана Горбачеського (Прага), докторів Софії Морачевської та Євгена Озаркевича (Львів), доктора Осипа Дакура (Відень) та ін. Медичну термінологію представив доктор Яків Невестюк. Загалом, було опубліковано понад двадцять сторінок німецько-українського та латинсько-українського словника медичних термінів, що вживалися в кожному випуску журналу. «Лікарський збірник» виходив українською та німецькою мовами – це робилося для швидшого входження в європейську медичну науку, він розповсюджувався не лише в Галичині – його випуски розсилали в бібліотеки Австро-Угорщини та інших держав. Важливо, що попри заборону царського уряду, журнал вдавалося висилати і на Наддніпрянську Україну. За ініціативи С.Дрималика в «Лікарському збірнику» з'явилася рубрика «Лікарська пошта», де лікарі давали відповіді-поради на листи читачів. Аби поширювати медичні знання серед простого люду і таким чином зберігати його здоров'я і життя, в 1906 році Сильвестр Дрималик видав «Лікарський poradnik у слабостях людей», що містив детальний опис кожної недуги та найповніший перелік домашніх засобів, якими слід було рятувати хворого до приходу лікаря [5]. Зауважимо, що книжка була написана доступною українською мовою, тому дуже швидко розійшлася. Лікар в алфавітному порядку описав найрізноманітніші захворювання, їх перші прояви та способи лікування. Особливу увагу він приділяв питанням гігієни, санітарним правилам, здоровому харчуванню, профілактичним заходам. Ця праця була розрахована не тільки на письменних земляків-українців, але й на інтелігенцію, яка мала поширювати медико-профілактичні знання серед неписьменного селянства. Автор безкоштовно

передавав її до сільських читалень, будинків товариства «Просвіта» та «Сільський господар». 1921 року посібник був доповнений і перевиданий під назвою «Порадник лікарський у всіх недугах людей», у ній, серед іншого, лікар знайомить із найновішими досягненнями медичної науки. Проте, на зламі XIX – XX століть відчувалася нагальна потреба в поліпшенні медичної допомоги українському населенню, адже через бідність українці часто не могли собі дозволити звернутися до лікарів. Так у 1903 році постала амбулаторія «Народної лічниці» для «несення дарової лікарської помочі мешканцям Львова і цілої Галичини без різниці віросповідання і народності» [19, арк. 1]. Спочатку лічниця мала чотири відділення: внутрішніх і дитячих хвороб, хірургічний, окулістичний та гінекологічний. Хворих приймали дипломовані лікарі Є.Озаркевич, С.Дрималик, С.Окуневська, Т.-Є.Бурачинський та ін. [4, с. 112]. «Немає певно села на наших західних землях, в якому не було би відоме ім'я «Народної Лічниці». У першій половині 1903 р. за ініціативою блаженної пам'яті Д-ра Євгена Озаркевича, а при допомозі митрополита А. Шептицького, який її вивінував у потрібний льокаль та інвентар, повстала ця культурно-гуманітарна установа, що безчисленим хорим і зболілим гоїла терпіння, рятувала багатьох від тяжких мук і каліцтва, а неодних і від смерті», – писала в 1929 році газета «Неділя» з приводу ювілею українського шпиталю [13, с.6].

Доктор Дрималик став одним із засновників Українського лікарського товариства у Львові в 1910 році, що тоді мало офіційну назву «Руське лікарське товариство», брав активну участь в його роботі та двічі очолював після Першої світової війни. Метою УЛТ було згуртування всіх лікарів-українців Галичини, сприяння їх професійному зростанню та обмін досвідом. Щотижня відбувалися засідання товариства, на яких обговорювали новини медичної науки, реферували статті з європейських медичних видань, провадили дискусії щодо складання протоколів лікування тощо. Упродовж 1912 – 1914 рр. УЛТ

видавало часопис «Здоров'є», у ньому С.Дрималик знову вів рубрику «Лікарська пошта».

У 1915 році Сильвестр Дрималик переїхав до Львова. Родина спочатку оселилася на тодішній вулиці Міцкевича в будинку №11 (зараз там розташований музей художника Олекси Новаківського). Будинок належав Українському національному музею, заснованому митрополитом А.Шептицьким у 1905 році. Сусідами лікаря на другому поверсі будинку була сім'я Олекси Новаківського, також там розміщувалася майстерня художника Осипа Куриласа. Сильвестр Дрималик одразу залучився до лікарської роботи, він став другим повоєнним директором «Народної лічниці» та обіймав цю посаду до своєї смерті в 1923 році [19, арк.2]. Амбулаторія потребувала великого відновлення, бо сильно постраждала у воєнні роки – частину обладнання реквізували для потреб австрійського Червоного Хреста, решту розграбували та знищили російські військові. Після війни «Народна лічниця» не отримувала жодної державної допомоги, але вона цілковито себе утримувала завдяки добровільним пожертвам і підтримці А.Шептицького. Ось як в 1930 році описувала повоєнне становище лічниці львівська газета «Неділя»: «Треба було дуже багато праці, щоби по війні наново налагодити працю Лічниці.... За це діло взявся повоєнний директор Лічниці д-р С.Дрималик. Закуплено нове лікарське приладдя та нове урядження, заангажовано низку визначних лікарів, а вкінці куплено й кремінну лампу. Коли ж по зліквідованню наших таборових лічниць в Чехії прийшли з них інструменти до Львова, сьогодні наша Лічниця випосажена в таке уладження, яке мають лиш найбільші шпиталі, так що можна тепер виконувати й більші операції» [10, с. 58]. За покликом директора лікарі-члени УЛТ відновили безкоштовні консультації, збільшилася кількість відділень, зокрема, самостійно почало функціонувати дитяче відділення. Постало питання нового приміщення шпиталю, адже кількість тих, хто звертався по допомогу

невпинно зростала. Детальну інформацію про обсяги наданої медичної допомоги знаходимо на сторінках львівської «Неділі»: «За рік udzielено 20435 лікарських порад, хірургічних і гінекологічних операцій виконано 410. Найбільше хорих було на внутрішнім відділі. Там лічено 4443 хорих, на хірургічним відділі udzielено помочи 2076 хорим, а на відділі недуг уха і горла 956 хорим. По народности було хорих українців 61,6%, поляків 27,4%, жидів 9,5%, а иньших як німців, чехів, московинів 1,5%» [14, с. 9]. Тому вже в 1920 році С.Дрималик розпочав будівництво великої лікарні з поліклінікою та окремим приміщенням для адміністрації. Кошти надсилали українці з різних куточків світу, митрополит Андрей Шептицький пожертвував 5 тисяч доларів, виділив земельну ділянку на тодішній вулиці П.Скарги, що належала церкві, а монахи-студити з Унівської лаври купили найсучасніший рентгенологічний апарат фірми «Сіменс», вартістю 33 тисячі злотих. У лікарні безкоштовно працювали не лише українські, але й польські, німецькі, єврейські лікарі, що щоденно надавали консультації пацієнтам, до прикладу, ординатором гінекологічного відділу був Рудольф Брайтнер [21, с. 325]. Однак, це була перша власне українська лікарня в Галичині, вона пропагувала українську медицину, розвивала українську термінологію, видавала газету «Народне здоров'я», опікувалася піднесенням санітарно-гігієнічних знань галичан. Українське лікарське товариство заснувало в лікарні «Порадню матерів», де працювали досвідчені педіатри, зокрема, Теодозія Туна-Надрага [12, с. 370]. За словами Сильсестра Дрималика, лічниця стала «культурно-патріотичною інституцією серед більшості чужих елементів населення міста Львова». Завдяки діяльності «Народної лічниці» українське населення Галичини отримало широкий доступ до лікування, а українські лікарі мали змогу працювати за фахом, уникнувши полонізації. Як блискучий вчений, директор дбав, щоб шпиталь був також майстернею наукової праці. «Лічниця наша має стати свого роду академією, що дає додаткові курси для лікарів, уможливорює

практику молодим спеціалістам, сповняє обов'язок національної честі дотично лікування інвалідів УГА, воєнних сиріт; вона повинна виховувати суспільність так, щоб усі потреби заспокоювали у своїх», – настановляв Сильвестр Дрималик.

Працю в лічниці С.Дрималик поєднував із приватною лікарською практикою, адже він намагався допомогти якомога більшій кількості хворих. «Усіх недуг лікарських доктор Сильвестр Дрималик, ординуючий лікар «Народної лічниці» і Притулку для воєнних сиріт у Львові, мешкає на ул. Сикстуській, число 12 і приймає хорих щоденно від 10 – 12 перед полуднем і від 3 – 5 пополудні», – повідомляла львівська щоденна газета «Діло» 5 липня 1916 року [8]. До речі, лікар не раз жартував, що свідомо оселився на цій вулиці, адже її назва пов'язана з маєтком доктора медицини Еразма Сикста, що розташовувався біля костелу св. Марії Магдалини [18, с. 197]. Тут доктор Дрималик оглядав хворих, консультував, проводив невеликі операції, виписував рецепти та скеровував на Ринок до аптеки «Під Чорним орлом» – при ній діяв Благодійний фонд, започаткований власником-українцем Михайлом Терлецьким, тому ліки там можна було купити дешевше, або й отримати їх безкоштовно. Зрештою, доктор Сильвестр переважно практикував безкоштовно, тому його називали «лікарем скривджених», а його родина після несподіваної смерті господаря залишилася без засобів для існування. Він належав до числа таких рідкісних тепер інтелектуалів-гуманістів, котрий не міг розкошувати в часи, коли його земляки бідували. Очевидно, під таким кутом зору слід розглядати ще одну добродійну працю Сильвестра Дрималика на користь громади в Притулку для воєнних сиріт, що відкрився у Львові в листопаді 1915 року. Сиротинець і школу при ньому утримував Український дієцезіальний комітет опіки над воєнними сиротами. Створення цього закладу ініціювали архітектор-меценат, «батько кооперації» Василь Нагірний (1848 – 1921 рр.) та власне доктор усіх наук медичних Сильвестр Дрималик [20, р. 3].

Ще на початку Першої світової війни вони заснували Український Комітет допомоги вдовам і сиротам, який допомагав усім, хто внаслідок війни опинився без годувальника і не мав жодних засобів для існування. У Притулку, що розміщувався в будинку сестер згромадження Св. Василя Великого, перебували та навчалися українські діти-сироти, вони мали цілковите утримання від меценатів. У 1922 році там знайшли домівку 175 дітей, уроки давали викладачі академічної гімназії, лікарську допомогу сам доктор Дрималик, а виховательками були сестри-василіанки.

Оскільки упродовж війни Українське лікарське товариство майже не функціонувало, то у 1919 році Сильвестр Дрималик заходився відновити його роботу. Він запросив усіх лікарів-українців на загальні збори до Львова, які відбулися 25 грудня 1919 року. Таким чином, діяльність УЛТ була продовжена після кількарічної перерви. Головою Товариства в 1912 і 1921 роках був лікар Дрималик [17, с. 28]. Із 1920 року почав виходити журнал «Лікарський вісник», що став офіційним друкованим органом УЛТ. Тепер інституція чітко окреслила три основні напрямки своєї діяльності: наукову, фахово-організаційну та громадську. Серед членів УЛТ були учасники Національної революції 1917-1921 рр., організатори медичного факультету Українського таємного університету, що діяв у міжвоєнному Львові, лікарі «Народної лічниці», «Порадні матерів», Українського гігієнічного товариства. Наукову діяльність члени Товариства здійснювали переважно в лікарській комісії НТШ, регулярно проводили з'їзди лікарів, читали лекції в «Рідній школі» тощо. Упродовж 1910 – 1944 рр. за сприяння УЛТ діяло товариство українських студентів-медиків «Медична громада» [1, с. 94].

Невпинно працюючи на медичній ниві, Сильвестр Дрималик знаходив час і для написання корисних науково-популярних книжок. Ми вже згадували, що його першою друкованою працею була книжка «Лікарський порадник у слабостях людей», вперше видана в 1906 році [5]. Її просвітницьке значення

переоцінити важко. Невдовзі медик видав «Порадник лікарський у всіх недугах людей», доповнивши його новішими відомостями [6]. Його «Лікарську пошту» також впевнено можна назвати самостійним виданням, адже розлогі описи симптомів хвороб і пояснення щодо їх лікування складають цілий том. У 1926 році вже після смерті вченого був виданий «Лікарський підручник з ілюстрованим доповненням», що слугував для навчання студентів-медиків Українського таємного університету. Перу Дрималика належить робота «Про полові хвороби», яка також використовувалася для навчання. Порадник для молодих матерів «Плекання дитини», що побачив світ у 1929 році, був першим україномовним виданням такого змісту. Зауважимо, що в наш час потреба перевидання наукової спадщини Сильвестра Дрималика є очевидною.

**Висновки.** Життя Сильвестра Дрималика обірвалося несподівано. Великий «лікар скривджених» помер при виконанні свої обов'язків – від сепсису, який отримав, скалічившись під час операції бідної пацієнтки в «Народній лікарні». Тодішня медицина не могла протидіяти поширенню цієї інфекції, 28 листопада 1923 року лікар відійшов у засвіти. Проте, його високий професіоналізм, людяність, жертвність, невтомна праця не забулися, вони становлять основу морального кодексу лікарської честі і нині. Він врятував сотні життів, а десятки молодих юнаків і дівчат обрали своїм покликанням медицину, захоплюючись фаховістю та жертвністю лікаря. Сильвестр Дрималик прожив життя, гідне поваги та наслідування, адже він зумів поєднати професійне виконання лікарського обов'язку із загальнолюдськими цінностями служіння та самопожертви заради порятунку ближнього. Науковий доробок лікаря став частиною української медичної науки, а також україномовної медичної термінології.

Вивчення та осмислення ролі окремих постатей та їх внеску в соціально-економічний розвиток України є важливою складовою історичної науки та

державної гуманітарної політики. На прикладі сотень поки що маловідомих імен треба виховувати молоде покоління – фахівців і патріотів своєї рідної землі. Постать Сильвестра Дрималика є знаковою в цьому контексті, адже він народився в галицькому селі, отримав диплом доктора медицини у Віденському університеті, співпрацював із кращими європейськими вченими свого часу, але ніколи не відрікався українського походження і до останнього подиху працював задля підтримки і порятунку своїх земляків. Сильвстр Дрималик є визначним представником української інтелігенції в Галичині кінця XIX – початку XX ст., котрий не лише провадив лікарську практику, але й активно займався просвітницькою і громадською роботою, сприяючи розвитку української медицини і суспільства.

#### Список використаних джерел

1. Бібліографія Збірника математично-природописно-лікарської секції Наукового товариства імені Шевченка. Матеріали до історії. 1893-1939. / за заг.ред. О.Петрука. Л. 2023. 288 с. DOI <https://doi.org/978.0195.2>
2. Гаврилюк Г., Музика І., Масна З. Хроніка II півріччя 2019 року // Праці Наукового товариства імені Шевченка. Медичні науки. 2020. Т. 57. №2. С. 166-173. DOI <https://doi.org/10.25040/ntsh2020/01>
3. Ганіткевич Я. Він бачив на століття вперед. До 150-річчя від дня народження Євгена Озаркевича – одного із фундаторів української наукової медицини / Народне здоров'я. 2011. №5 (266). С. 4-5.
4. Гірна Н. «Народна лічниця» у Львові: історія у персоналіях // Сучасна гуманітаристика. X міжнародна науково-практична конференція. Переяслав-Хмельницький. 2018. С. 109-113.
5. Д-р С. Дрималик. Лікарський Порадник у Слабостях Людей. Л., 1906. 288 с.

6. Дудар С. Сильвестр Дрималик – блискучий вчений, медик, громадський діяч // Видатні українці. Л.: Шелест. 2021. С. 5-8.
7. Зіменковський Б.С., Гжегоцький М.Р., Луцик О.Д. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784 – 2009. Л. 2009. 472 с.
8. «Діло». – 1916. – 5 липня
9. Кривенко М. «Літопис монастиря священномученика Йосафата Студійського уставу у Львові» як джерело до вивчення історії книгозбірні «Студіону» (1909-1940). Л.: Свічадо. 2008. С. 459-461.
10. Лікарська комісія Наукового товариства ім. Шевченка (1898 – 2023). Матеріали до біографічного словника дійсних членів / автори-упорядн.: М. Надрага (керів. групи), Л. Дедишин, О.Канчалаба та ін.. Л.: ГВС. 2023. 280 с. ISBN 978-617-8092-70-2
11. Медики Української Галицької Армії: в мареві пошестей, перед лицем смерті / упорядн. В. Семенів. Л.2020. 380 с. ISBN 978-617-7429-23-3
12. Надрага М., Голик Р., Надрага М.-І. Біографія жінка лікарки як складник дослідження історії жіночого руху в Галичині: Теодозія Туна-Надрага (1893-1976) // Українська біографістика. 2024. Вип. 25. С. 370. DOI <https://doi.org/10.15407/ub.25.359>
13. «Неділя». – 1929. - №5. – С. 6
14. «Неділя». – 1930. - №35. – С. 9
15. Пелех Б., Семенів В. Лікар скривджених // Україна молода, 2005. №491. 17 серпня
16. Саварин Т. Організація медичної освіти на західноукраїнських землях у др.пол. ХУІІІ – ХІХ ст. // Медична освіта. 2022. №4. С. 121-122. DOI <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2022.4.8287>
17. Свищ Ю. Про внесок львів'ян у розвиток медицини ХІХ-ХХ ст. Л.:Бюро спадщини. 2022. С. 18-30.

18. Федорчук О. Герміна Озаркевич та її збірка творів народного мистецтва // Народознавчі зошити. №1 (169). 2023. С. 197. DOI <https://doi.org/10/15407/nz2023/01/193>
19. ЦДІАУ у м. Львові. – Ф. №358. – Шептицький Андрей. – Оп. №3. – Арк. 1-3.
20. Nadruga M., Holyk R., Lonchyna V., Nadruga M.-I. Bohdan Yevhen Nadruga – a doctor by dentiny’s calling // Proceeding of the Shevchenko Scientific Society. Medical sciences. Lviv. 2023. Vol.72. No.2. P. 3-5. DOI <https://doi.org/10.25040/ntsh2023.02.01>
21. Szumilo M. Ukrainska Reprezentacja Parlamentarna w Sejmie i Senacie RP (1928-1939). – Warszawa: Neriton.2007. S. 325-327.